

MARKO M. STEGNAR

Svetost vodi k edinosti

1. Življenje in delovanje nadškofa Franca Perka (1929–2008)

Franca Perka se marsikateri slovenski kristjan z veseljem spominja. V spominu ga imamo kot človeka, ki je bil sproščen, nasmejan, dobrega srca in je imel odličen smisel za humor. Bil je ugledna osebnost, pomemben tako za Cerkev na Slovenskem kot za beograjsko nadškofijo ter za področje ekumenizma v Sloveniji in na zahodnem Balkanu.

Rodil se je kot tretji od petih otrok na Krki pri Muljavi 19. novembra 1929. Po končani osnovni šoli je obiskoval Škofijsko klasično gimnazijo v Ljubljani. Ker je bila po vojni ukinjena, je šolanje nadaljeval na državni klasični gimnaziji in leta 1949 maturiral. Nato se je vpisal na Teološko fakulteto in že po štirih letih študija prejel mašniško posvečenje. Štirinajst dni po novi maši je bil poklican na služenje vojaškega roka, čeprav ga je še čakal študij teologije. Ko je zaključil z vojaščino, so ga zaradi »sovražne propagande« (kot piše v vojaški knjižici) obsodili na tri leta strogega zapora. Znano je, da je bila vzrok le izrečena šala. Pritožil se je na Vrhovno vojaško sodišče v Beogradu, kjer so mu nato kazen zvišali na pet let. Po skoraj treh letih prestajanja zaporne kazni so ga pogojno izpustili. Zatem je zapadel v globoko psihično krizo, iz katere ni videl izhoda. Hotel je celo pustiti duhovništvo. Po nasvetu škofa Vovka je poromal na Brezje k Mariji Pomagaj in ji izročil vse težave. Nato je sprejel službo kaplana v Šenčurju. Leta 1959 je vstopil v Cirilmetodijsko društvo, 14 let kasneje pa je iz-

stopil. Zanj je pravil: »Mislim, da je bilo delovanje duhovniškega društva v bistvu neuspeh komunističnih namenov.« Poleg pastoralnega dela je nadaljeval s študijem in leta 1961 diplomiral na Teološki fakulteti. Na pobudo prof. Franca Grivca je nadaljeval s podiplomskim študijem ter napravil magisterij (naslov magistrskega dela: *Cerkev – občestvo zakramentov: (Communio sanctorum = communio sacramentorum)*) in doktorat (naslov disertacije: *Filozofija in teologija sv. Cirila in Metoda*). Zaradi njegovega poznavanja svetih bratov Cirila in Metoda ga lahko upravičeno imenujemo za naslednika Grivčeve misli (kot pravi dr. Ciril Sorč). Iz župnije Šenčur je za nekaj časa odšel v župnijo Ljubljana-Trnovo, zatem pa na Skaručno. Leta 1964 je na Teološki fakulteti nasledil svojega že pokojnega mentorja. V letih 1965–1968 je vzporedno predaval v Ljubljani in študiral na Vzhodnem inštitutu v Rimu, kjer je opravil magisterij iz teologije in zgodovine vzhodnih Cerkva (naslov magistrskega dela: *Doctrina de Ecclesia in scriptis theologorum Ecclesiae Serbicae post annum 1945*). Leta 1971 je bil imenovan za docenta, 1976 pa za izrednega profesorja za nauk Cerkve in za vzhodno ter ekumensko teologijo. Od 1966 do 1987 je bival na Mali Loki v samostanu sester svetega Križa. 16. decembra 1986 ga je papež Janez Pavel II. imenoval za beograjskega nadškofa in prvega beograjskega metropolita. Škofovsko posvečenje je prejel 6. januarja 1987 v baziliki svetega Petra v Rimu. Njegovo škofovsko geslo je bilo: »Združeni v Duhu.« V Beogradu je preživljal težka leta, ko je razpadala Jugoslavija in divjala vojna na Balkanu. Vodstvo beograjske nadškofije je predal nasledniku msgr. Slanislavu Hočevarju aprila 2001. V letih od 1986 do 1991 je bil član Mednarodne teološke komisije pri Kongregaciji za nauk vere. Od leta 1988 do 1998 je bil član Katoliško-pravoslavne komisije za dialog. Leta 2001 se je vrnil v Slovenijo in se ponovno nastanil v samostanu na Mali Loki.¹ V zadnjih letih svojega življenja je večkrat javno spregovoril o povojnih pobojih, o komunističnem nasilju nad slovenskim narodom in spodbujal k resnični spravi. Umrl je 20. februarja 2008 v duhovniškem domu v Ljubljani.

2. Ekumensko delo

Franc Perko se je na področju ekumenizma udeleževal tako na področju svojega profesorskega dela kakor tudi v pastirski službi, še posebno kot škof. Sodeloval je na ekumenskih simpozijih, pri medsebojnih obiskih katoliških in pravoslavnih teoloških fakultet, pri Ekumenskem svetu slovenskih škofij, sodeloval pri nastajanju knjižic ekumenske zbirke *Srečanja*, bil dolga leta sourednik ekumenskega zbornika *V edinosti* ter s pisanjem seznanjal, poučeval in navduševal za ekumensko delo. Svaril pa je pred pasivnostjo na ekumenskem področju, ki je zelo razširjena v Cerkvi na Slovenskem. Katoličanom je približeval vzhodno tradicijo in liturgijo z opravljanjem bizantinsko-slovanskega obreda, še posebno v času molitvene osmine za edinost kristjanov v januarju. Kot beograjski nadškof in metropolit je skrbel za dobre odnose s patriarhom srbske pravoslavne Cerkve Germanom.

Franc Perko je svoje široko znanje iz teologije in ekumenizma posredoval preko predavanj, spisov in pastoralnega dela tako študentom na Teološki fakulteti kot celotni Cerkvi na Slovenskem. Kot nadškof in metropolit v Beogradu je svoje znanje in izkušnje s področja ekumenizma praktično uporabljal v navezovanju prijateljskih stikov s pravoslavnimi brati.

3. Poudarki na področju ekleziologije

Življenje in delo nadškofa Franca Perka kažeta, da je njegov prispevek na področju teologije in ekumenizma velikega pomena, še posebno za Cerkev na Slovenskem in beograjsko nadškofijo. V svojih številnih spisih, ki jih je preko 400 (večino predstavljajo prispevki v raznih serijskih publikacijah), je najpogosteje razpravljal o nauku o Cerkvi in ekumenizmu, in sicer v duhu drugega vaticanskega koncila. Njegova široka razgledanost sega tudi na področje zgodovine Cerkve, še posebno na obdobja razkolov med kristjani in zgodovino vzhodnih Cerkva. V svojih spisih se pogosto ozira

na aktualne razmere in pogosto podaja svoje rešitve oz. predloge. Njegova misel ne poteka zgolj na ravni teorije, ampak je ta teorija prežeta in podkrepjena s prakso. Lahko bi dejal, da je njegova ekleziološka in ekumenska misel pastoralno usmerjena. Namen njegovega pisanja ni bil le v posredovanju znanja in informacij, ampak je želel, da bi vsi kristjani zvesto izpolnjevali svoje poslanstvo v eni Kristusovi Cerkvi. Njegovi spisi pogosto posredno kažejo na svetost Cerkve.

Že samo njegovo magistrsko delo *Cerkev – občestvo zakramentov* obravnava področje svetih zakramentov, ki jih Jezus Kristus deli v Cerkvi. V njej se je posvetil raziskovanju Cerkve kot Kristusovega skrivnostnega telesa in kot občestva zakramentov. Utemeljeval je, da je pojmovanje Cerkve kot zakramenta v tesni zvezi z naukom o Cerkvi kot Kristusovem skrivnostnem telesu. Cerkev namreč kot utelešenje poveličanega Kristusa, ki je srédnik med Bogom in človekom, opravlja svojo sredniško nalogo prav po svojem zakramentalnem bistvu. Cerkev po zakramentih nadaljuje Kristusovo odrešilno delo in je sama osnovni zakrament našega odrešenja. Cerkev ima sveto poslanstvo, saj po občestvu zakramentov vodi vernike v občestvo svetnikov. V magistrskem delu je njegova misel na določenih točkah zelo blizu kasnejši ekleziologiji drugega vati-kanskega koncila. Po vzoru Karla Rahnerja je govoril o Cerkvi kot osnovnem zakramentu odrešenja in o Kristusu kot prazakramentu.²

V času koncila je budno spremljal njegov potek. V številnih spisih je govoril o glavnih spremembah nauka o Cerkvi. V skladu z učenjem koncila je ekleziologija postala: biblična, ekumenska, misijonska, zakramentalna, proporcionalna in skladna, eshatološka, dinamična in pastoralna. Pisal je o zgodovinski dimenziji Cerkve, teološko-družbenem vidiku zgradbe Cerkve in zbornem značaju cerkvene oblasti. Pravil je, da bo poglobitev zbornosti v praksi vodila k decentralizaciji in deklerikalizaciji Cerkve. K temu vpliva tudi *Dogmatična konstitucija o Cerkvi*, ki daje večji pomen in dostojanstvo laikom.³ Kljub vsem spremembam v ekleziologiji Cerkev v svojem bistvu ostaja enaka. Spremembe v Cerkvi ne spreminjajo bistva Cerkve in njenega poslanstva, ampak njeno notranjo

in zunanjo strukturo ter njen odnos do človeka in sveta. Cerkev lahko izpolnjuje svoje odrešensko poslanstvo, če sprejme določen pluralizem in je odprta navzven. Pluralizem je tista lastnost Cerkve, ki more edina uresničiti povezanost med vesoljnostjo in edinstvo.⁴

Njegova misel o Cerkvi se je v času koncila v skladu z *Dogmatično konstitucijo o Cerkvi* osredotočila na podobo Cerkve kot Božjega ljudstva. Ta premik v nauku o Cerkvi je razumel kot prenos poudarka od zunanje strukture Cerkve k njeni skrivnostni notranji stvarnosti. Kristusovo kraljestvo se nam v svoji zemeljski dimenziji predstavlja kot Božje ljudstvo. Božje ljudstvo ima cilj svojega romanja v Božjem kraljestvu.⁵ Vsi člani Božjega ljudstva so najprej odgovorni Kristusu in nato tudi drug drugemu (soodgovornost). Poleg tega ima odgovornost v Cerkvi še tri značilnosti: bistvena enakost vseh članov Božjega ljudstva, služeči značaj vseh služb in zborni značaj hierarhičnega vodstva. Mesto duhovnika v Cerkvi je v tem, da nastopa v Kristusovem imenu ter da ne nastopa le v imenu ljudstva pred Bogom, ampak tudi v Božjem imenu pred ljudstvom. Duhovniška oblast je služba Božjemu ljudstvu ter služba očetovske darujoče ljubezni. Ob tem je potrebno dodati, da je Jezus Kristus edini pravi nosilec oblasti in vodstvene službe v Cerkvi. Ker Kristus živi v celotni Cerkvi, je neke vrste nosilec vodstvene službe vse Božje ljudstvo in ne samo hierarhija. V hierarhiji Cerkve naj nastopa Kristus kot glava svojega skrivnostnega telesa. V zvezi z izvajanjem vodstvene oblasti naj pridejo bolj do izraza občestvenost, služenje, soodgovornost, dialog, usklajenost, konstruktivnost, razumevanje, zbornost in bratsko razmerje med vsemi člani Cerkve.⁶

Poudarjal je, da pomen koncila ni v črki, ampak v duhu, ki ga je prinesel. Poleg tega je poudarjal vlogo Svetega Duha v Cerkvi. Cerkev je skrivnost Svetega Duha in je od Boga v Svetem Duhu sklicano Božje ljudstvo, kar se na poseben način ponavzočuje v bogoslužnem zboru. Cerkev je karizmatično gibanje, ker je Sveti Duh prisoten tako v hierarhiji kot pri laikih. Cerkev se gradi, raste in vedno znova pomlaja v moči Svetega Duha, ki jo uči, posvečuje, oživlja, zedinja in vodi v eshatološko združenje s troedinim Bogom.

Kljub svoji pnevmatološki in trinitarični razsežnosti Cerkev kot občestvo nujno nastopa kot institucija z določenimi družbenimi odnosi, v kateri se odvija proces odrešenja.⁷ Pojmovanje Cerkve kot odrešenjskega občestva premošča navidezno nasprotje v pojmovanju Cerkve kot institucije in Cerkve kot odrešenjskega dogajanja. Delo odrešenja je hkrati tudi delo Božjega usmiljenja, zato je Cerkev zakrament odrešenja (C 48) in tudi zakrament Božjega usmiljenja. Preko Cerkve se Bog sam usmiljeno sklanja k človeku. Posamezni zakramenti so aktualizacija vesoljnega zakramenta odrešenja, ki je Cerkev sama oz. Kristus, ki v Cerkvi živi in deluje.⁸

Župnija zanj ni pomenila samo enoto Cerkve, ampak je konkretno uresničevanje in aktualizacija vesoljne Kristusove Cerkve. Ker župnija na nek način predstavlja polnost Kristusove Cerkve, lahko o njej govorimo kot o zakramentu odrešenja oz. kot o zakramentalni skupnosti. Župnija je vidno znamenje (zakrament) večnega odrešenjskega načrta ter zakrament Kristusove navzočnosti in skrivnostne dejavnosti Svetega Duha. Župnija je skrivnost Svetega Duha, občestvo Božje besede in občestvo zakramentov. Župnija naj bi se od skupnosti vernikov preoblikovala k skupnosti občestev.⁹ Manjša občestva so potrebna, ker je bistvena značilnost odrešenjskega poslanstva Cerkve, da zedinja ljudi med seboj v Bogu. Prav tako je človek po svoji naravi nezmožen, da bi občestveno zaživel s celotno odrešenjsko skupnostjo Božjega ljudstva. Mala občestva so temeljne celice Božjega ljudstva in temeljna žarišča misijonarskega delovanja Cerkve. Vedno morajo biti odprta v večje cerkvene skupnosti, kot so župnija, škofija in vesoljna Cerkev.¹⁰ Poleg tega je pisal o eklezialni razsežnosti greha. Pravil je, da z grehom kristjan nasprotuje samemu bistvu Cerkve, slabi njeno odrešenjsko moč, saj zapira ali oži pot Božji milosti, ki gre preko njega do drugih.¹¹

Franc Perko je bil človek dialoga. V skladu s koncilom je spodbujal k dialogu v Cerkvi, da bi zares izvrševala svoje odrešenjsko poslanstvo. Vse odrešenjsko dogajanje je namreč veliki dialog med Bogom in stvarstvom.

4. Poudarki na področju ekumenizma

Njegova ekumenska misel je prežeta s prepričanjem, da je Jezus Kristus hotel ustanoviti eno Cerkev (Jn 17,21) ter da je edinost možna le v raznoličnosti. Ko priznamo potrebnost ekumenizma v Cerkvi, je nevarnost, da bi v tem videli ne-svetost Cerkve. Vendar misel Franca Perka nas usmerja drugam. Ekumenizem zanj ne pomeni prizadevanja kristjanov v zadnjih časih. Ideja krščanske edinosti je integralni del Kristusove blagovesti, ki je bila v krščanstvu navzoča od vsega začetka.¹² Edinost je organski proces neprestanega zedinjevanja. Ekumenizem in ekumenska prizadevanja pa so izpolnjevanje Kristusovega odrešenjskega poslanstva na področju krščanske edinosti. Ekumenizem je po eni strani prizadevanje za zedinjenje ločenih krščanskih skupnosti, v širšem smislu pa je prizadevanje za edinost vseh kristjanov. Takšno prizadevanje za edinost bi bilo potrebno, tudi če ne bi prišlo do zunanjih razcepov med kristjani. Vsa teologija naj bi vsebovala ekumensko dimenzijo, saj ostaja celostnost krščanske resnice brez ekumenske dimenzije okrnjena. Pomen ekumenskih prizadevanj moremo doumeti le v okviru celote odrešenja. Dejstvo razdeljenosti krščanstva nasprotuje odrešenjskemu poslanstvu Kristusove Cerkve in Kristusovi volji. Cilj odrešenja je edinost stvarstva z Bogom in v Bogu; edinost z Bogom pomeni tudi popolno edinost vseh odrešenih v Bogu. Ta proces bo zaključen, ko bo dovršeno delo odrešenja ob koncu časov. Zadnji, najgloblji razlog potrebnosti edinosti je edinost treh Božjih oseb. Začetnik te edinosti je Oče, ki hoče človeka odrešiti, to je pritegniti ga v občestvo troedinega Boga. Edinost je sad in znamenje Božjega odrešenjskega delovanja. Uresničuje jo Oče po Kristusu v moči Svetega Duha v Cerkvi.¹³

Med kristjani različnih krščanskih Cerkva je veliko več skupnega, kakor tega, kar nas ločuje, je bil prepričan Franc Perko. Katoliško in pravoslavno Cerkev družijo skupna krščanska dediščina prvega tisočletja. Ob razkolu so bili prisotni doktrinalni očitki. Izvirni greh ločitev v nauku je pojav institucionaliziranja razodetega nauka. V zgodovini Cerkve se je pogosto pojavljalo, »da so na določen na-

čin dojeto in izraženo razodeto resnico enačili z razodeto resnico samo na sebi in tako izključevali možnost drugačnega izražanja«. ¹⁴

V vprašanju pojmovanja primata rimskega škofa oz. vrhovne vidne oblasti v Cerkvi se krščanske Cerkve zaenkrat še najbolj razhajajo, je bil prepričan. V doktorski disertaciji (*Filozofija in teologija sv. Cirila in Metoda*) zagovarja, da sta bila sveta brata prepričana v božjepraven in apostolski izvor rimskega primata. Reforme drugega vatikanskega koncila so nakazale novo obdobje petrinske službe v Cerkvi. Primat naj bi ponovno postal služba vidne edinosti Kristusove Cerkve. ¹⁵

Vzroke za needinost kristjanov lahko razdelimo na ontološko-psihološke, etično-moralne in zgodovinske danosti. Temeljni ali osnovni (moralni) vzrok ločitve med kristjani pa je pomanjkanje prave krščanske ljubezni. Zato je pot k edinosti pot poživljene medsebojne ljubezni. ¹⁶

Drugi vatikanski koncil predstavlja mejnik na področju ekumenskih prizadevanj. V letih med koncilom in po njem se je za resnično edinost ene Kristusove Cerkve storilo več kakor prej stoletja. Prišlo je do kvalitativne nove stopnje edinosti med katoliško in pravoslavno Cerkvijo. Lahko bi rekli, da je katoliška Cerkev v času koncila dozorela za vesoljno edinost. Koncil je prinesel nove vidike katoliškega ekumenskega gibanja: odkritosrčno priznanje krivde in prošnja za odpuščanje; načelo svobode veroizpovedi; sprememba v gledanju na način, po katerem naj bi do edinosti prišlo. Metoda zedinjenja kristjanov je postala dialog. ¹⁷ Franc Perko kljub vsem spremembam pravi, da je zelo dolga pot do cilja, ko bomo lahko rekli, da na različne načine vsi isto učimo in verujemo. Proces medsebojnega zблиževanja krščanskih Cerkva bo trajal stoletja, kakor je stoletja trajal proces medsebojnega oddaljevanja. Ne glede na trenutni uspeh ali neuspeh, ima katoliška teologija veliko korist od dialoga z nekatoličani. Ta dialog namreč prispeva k večji objektivnosti in pospešuje znanstveno udejstvovanje. ¹⁸

Na poti k edinosti je najprej potrebno prizadevanje za edinost v sami katoliški Cerkvi. Potrebno je zavedanje, da je skrb za obnovitev edinosti z drugimi kristjani stvar celotne Cerkve, ne le

hierarhije. Sveti Duh je vez edinosti med vsemi kristjani. Zato neka edinstvo med kristjani že obstaja oz. še vedno obstaja. Prizadevati si je potrebno, da bi ta edinstvo stalno raslo. Rad je poudarjal, da moramo med vsemi kristjani širiti zavest, da smo ena Kristusova Cerkev. Edinstvo naj tako ne bo le duhovna, ampak tudi vidna. Pri tem ima hierarhija nalogo, da je v službi edinosti.¹⁹

Needinstvo med kristjani vzbuja veliko pohujšanje, zato se lahko vprašamo, zakaj je Bog dopustil needinstvo med kristjani? Franc Perko odgovarja, da bi nam Bog jasno razodel, da človek sam od sebe ne more nič, zlasti da se ne more sam približati končnemu cilju edinosti. Poleg sil, ki razdvajajo kristjane, obstajajo v sodobnem svetu tudi sile, ki vodijo k edinosti: odrešenijsko delovanje Svetega Duha, zakoniti pluralizem, globalizacija in celo sodobni ateizem. Potrebno je, da se zavedamo, da je krivda za needinstvo na strani vseh. Zelo je potrebna molitev. Pot do zbližanja vseh kristjanov je v iskreni ponižnosti, medsebojnem spoštovanju in ljubezni. Zgodovina dokazuje, da je prav grešnost kristjanov sila, ki ustvarja razdore in ločitve. Svetost pa je tista sila, ki nas v Kristusu združuje. Zato živeti svetost pomeni bližati se edinosti Cerkve.²⁰

Poleg tega je potrebno, da katoliška Cerkev odstrani vse nebitvene stvari, ki motijo medsebojno zbližanje. V medsebojnih odnosih si je potrebno prizadevati za medsebojno poznavanje in odprtost; sprejemanje bližnjega v njegovi različnosti; gojiti prijateljstvo, živeti v miru z vsemi in drug drugega prenašati v ljubezni. Pomembno je tudi pomagati nekatoliškim kristjanom, da postajajo boljši člani svojih skupnosti. Razdeljenost ne bo premagana s pogajanjem in teološkimi diskusijami, ampak predvsem s prenavljanjem krščanskega življenja. Pot k edinosti je pot osvečenega etosa ljubezni, širine in razumevanja, saj je pot edinosti tesno povezana z uresničevanjem ali zanemarjanjem krščanskega etosa.²¹ Pot k edinosti ni pot k totalni enakosti vseh kristjanov, ampak je pot priznavanja pravic do drugačnosti – je edinstvo v raznolikosti. Raznolikost krščanskih vzhodnih Cerkva ne nasprotuje krščanski edinosti. Pri tem nas loči le raznolikost nauka. Te razlike niso nepremostljive ob priznavanju teološkega pluralizma.

Na področju ekumenizma v prihodnosti, pravi, da ne moremo pričakovati unije katoliške Cerkve s kakšno drugo Cerkvijo, prozelitizma, priznanja rimskega primata, izravnave vseh razlik na doktrinalnem področju. Pričakujemo pa lahko utrjevanje medsebojnih odnosov na različnih ravneh, medsebojno priznanje služb, razširitev skupnosti pri svetih obredih, vedno večjo vlogo malih občestev, neko obliko petrinske službe s strani nekatoličanov. Katoliška Cerkev bo mogla biti zakrament edinosti, v njej bo vedno večja različnost med posameznimi krajevnimi Cerkvami. Edinost v prihodnosti je edinost v raznoličnosti.

V vsej polnosti bo edinost uresničena šele ob koncu časov, ko bo zemeljska Cerkev popolnoma prešla v večno združenost s troedinim Bogom. Kakšna bo ta polnost edinosti ob koncu časov, je prepuščeno Božji previdnosti. Edinost na zemlji je namreč zaradi človeške omejenosti, nepopolnosti in grešnosti nujno nepopolna. Kljub temu da je edinost bolj eshatološka kot zemeljska stvarnost, se mora porajati že tu na zemlji, da smo eno z Bogom in med seboj.²²

5. Sklep

Misel Franca Perka na več mestih utemeljuje svetost Cerkve. Cerkev je Kristusovo skrivnostno telo, v kateri Kristus deli svete zakramente in nas v Svetem Duhu zbira v eno Božje ljudstvo. Edinost kristjanov je edinost v različnosti. Pot do te edinosti je pot poživljene medsebojne ljubezni, saj je svetost tista sila, ki nas združuje. Potrebno se je zavedati, da ekumenizem ni v prvi vrsti človeško delo, ampak je delo Svetega Duha. V ekumenskih prizadevanjih nismo sami, ampak je z nami Bog. Sveti Duh Cerkve nikoli ne zapusti, saj jo neprestano posvečuje, razsvetljuje in napravlja za Kristusovo nevesto.

Opombe

- ¹ Franc Perko, Curriculum vitae – dr. Franc Perko, upokojeni beograjski nadškof, Mala Loka 2006.
- ² Franc Perko, Cerkev – občestvo zakramentov (magistrsko delo), Teološka fakulteta, Ljubljana 1961, 12–28.
- ³ Franc Perko, Pokoncilске marginalije: I. Nova ekleziologija, v: Nova pot 18, št. 4–6, 1966, 263–288.
- ⁴ Franc Perko, Vesoljnost – edinstvo – pluralnost, v: Cerkev v sedanjem svetu 18, št. 3–4, 1984, 34–35.
- ⁵ Franc Perko, Božje kraljestvo v dogmatski konstituciji ‚Luč narodov‘, v: Kraljestvo božje (XXI–II), Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, Rim, Trst 1966, 13–42.
- ⁶ Franc Perko, O odgovornosti v Cerkvi v luči dogmatske konstitucije »Lumen gentium«, v: Bogoslovni vestnik 29, 1969, 267–284.
- ⁷ Franc Perko, Cerkev – karizmatično gibanje, v: Cerkev v sedanjem svetu 10, št. 1–2, 1976, 4–6.
- ⁸ Franc Perko, Cerkev v službi božjega usmiljenja, v: Božje okolje 2, št. 9–10, 1978, 129–133.
- ⁹ Franc Perko, Župnija – uresničenje Cerkve sedaj in tukaj, v: Cerkev v sedanjem svetu 13, št. 9–10, 1979, 130–132.
- ¹⁰ Franc Perko, Ekleziološke osnove malih občestev, v: Cerkev v sedanjem svetu 8, št. 5–6, 1974, 65–67.
- ¹¹ Franc Perko, »Če en ud trpi, trpe z njim vsi udje« (1 Kor 12,26), v: Božje okolje 2, št. 5–6, 1978, 69–73.
- ¹² Franc Perko, Verska svoboda – temelj ekumenizma, v: Nova pot 16, št. 10–12, 1964, 542–550.
- ¹³ Franc Perko, Principi ekumenizma (skripta), Ljubljana 1974.
- ¹⁴ Franc Perko, Osnove teologije nekatoliških Cerkva (skripta), Ljubljana 1977.
- ¹⁵ Franc Perko, Perspektive ekumenizma v prihodnosti, v: V edinstvi: ekumenski zbornik: Kraljestvo božje (XXXI), Ljubljana, Maribor 1976, 9–22.
- ¹⁶ Franc Perko, Uvod v ekumensko bogoslovje (skripta), Ljubljana 1965.
- ¹⁷ Franc Perko, Verska svoboda – temelj ekumenizma, v: Nova pot 16, št. 10–12, 1964, 542–550.
- ¹⁸ Franc Perko, Pokoncilске marginalije: II. Ekumenizem je pognal korenine, v: Nova pot 18, št. 10–12, 1966, 481–499.
- ¹⁹ Franc Perko in Stanko Janežič, Vzhodne Cerkve, v: V edinstvi: ekumenski zbornik: Kraljestvo božje (XXVII), Ljubljana, Maribor 1972, 9–89.
- ²⁰ Franc Perko, Zgodovinsko ozadje reformacije, v: V edinstvi: ekumenski zbornik: Kraljestvo božje (XXVIII), Ljubljana, Maribor 1973, 8–19.
- ²¹ Franc Perko, Etika vir edinstvi, v: Cerkev v sedanjem svetu 15, št. 1–2, 1981, 15–16.
- ²² Franc Perko, Ali je edinstvo kristjanov možna?, v: 20 let po koncilu: Zbornik predavanj s teološkega tečaja o aktualnih temah za študente in izobražence, Ljubljana 1984, 116–126.